

afløses af beundring og hengivenhed, og igen – i de seneste år – større afklaring. Men mest bevægende er nok skildringen af White's natlige samtale med Jacqueline Kennedy i Hyannisport, en uge efter mordet: den nat da *Camelot* og Kennedy-myten bliver til. Og allermest bevægende måske, for dem der husker den 22. november i 1963: Jackie's egen skildring til White af attentatet: For os en smertelig erindring om drømmen om det forjættede land.

Myten lever – også i White, selv om han har undergået en forandring. Ganske vist først for alvor så sent som i 1976, da han for første gang i 25 år besøgte sit barndomshjem i Boston. De pæne huse, de smukke haver, den trygge stemning er afløst af storbyens ørken: en neger-ghetto med raserede huse og forlængst visne haver, en verden i forfald, møder ham nu. Det er den dag han beslutter at skrive denne erindringsbog, efterfulgt af endnu et bind, hvor 60-ernes og 70-ernes Amerika kommer under behandling, og det spørgsmål stilles – også af ham – er Amerika bare et sted i verden, hvor forskellige folkeslag har slået sig ned, eller er det – eller kan det blive – en nation?

Inga Floto

Arthur M. Schlesinger jr.: Robert Kennedy and His Times. Boston, Houghton Mifflin, 1978. 1066 s. \$ 19.95.

Arthur M. Schlesinger jr. var en af John F. Kennedys nære medarbejdere i Det hvide Hus og en nær og hengiven ven af Robert F. Kennedy fra slutningen af 50'erne til dennes død i 1968. Biografien er dybt præget af denne hengivenhed, som åbent vedgås, og Schlesingers adgang til familiens papirer er et tydeligt udtryk for, at tilliden er gensidig. Det er et partsindlæg, men det gør ikke bogen ringere.

I sin fremstilling af personen Robert Kennedy søger Schlesinger bogen igennem at gøre op med, hvad der for ham er myten om Kennedys hensynsløshed, hårdhed og opportuniste, billedet af »ruthless Bobby«. I stedet understreger han følsomheden, nysgerrigheden og fremfor alt intensiteten, som de dominerende karaktertræk, omgivet af et afvisende og beskyttende ydre: »John Kennedy was a realist brilliantly disguised as a romantic; Robert Kennedy, a romantic stubbornly disguised as a realist.« Schlesingers hovedtema er netop, at Kennedy gennem sin følsomhed og sin intensitet er en »representative man«; at han bevæger sig politisk og derigennem afspejler udviklingen i det amerikanske samfund fra 50'ernes koldkrigsatmosfære til opgøret og urolighederne i foråret 1968, hvilket ikke er det samme som opportuniste.

Bogens hovedvægt ligger naturligt nok i skildringen af Robert Kennedys indsats i John F. Kennedys præsidentperiode. Schlesinger gav sin egen fremstilling af denne periode i »A Thousand Days« fra 1965, men eftertiden har i høj grad gjort op med den myte om Camelot, som denne bog, uden den dog skal have hele ansvaret, var med til at skabe i midten af 60'erne. I »Robert Kennedy and His Times« fremfører Schlesinger sit forsvar, formet som en gennemgang af de punkter, som især har været kritiseret: Kennedyadministrationens holdning til FBI og de ulovlige aflytninger, til CIA og mordplanerne mod Castro, til Borgerretsbevægelsen og urolighederne i Sydstaterne, til de øgede militærudgifter, til Vietnam og udviklingen i Sydøstasien. En detaljeret analyse af de enkelte punkter vil føre for vidt her; Schlesinger argumenterer overbevisende for, at Kennedyerne intet kendte til hverken CIA's eller FBI's ulovlige aktiviteter, men det besvarer ikke, hvorfor disse organisationer ikke bragtes under kontrol? Han understreger regeringens positive holdning overfor Borgerretsbevægelsen, men som det siges i en anden forbindelse: »good intentions were not solving many problems«. Han medgiver, at John Kennedys beslutning om en forøgelse af både de konventionelle og atomare styrkemål »sent the wrong

message to Moscow«, men underspiller efter min mening konsekvenserne: at supermagternes gigantiske atomslagstyrker i dag i høj grad er en følge af netop disse beslutninger. Han medgiver, at Kennedys fejl i Vietnam lå i den »hopelessly divided legacy«, han efterlod sig, men understreger samtidig, at der ingen tvivl var om, at præsidenten ville have trukket de militære rådgivere hjem efter sit genvalg i 1964, ligesom han ville have fyret J. Edgar Hoover. Problemet i vurderingen af Kennedys præsidentperiode er jo overhovedet, at den var planlagt til otte år; der var så mange ting, der skulle have været klarret efter november 1964.

Bogens sidste del, om Robert Kennedys forhold til Lyndon Johnson, senatsvalget i New York i 1964, senatstiden og beslutningen om at søge opstilling som præsidentkandidat i 1968, er det, der efter min mening står svagest. Schlesinger skriver utroligt godt, men når fremstillingen bliver for detaljeret, som i forbindelse med beslutningen i 1968, tabes overblikket let. Afgørende er her betoningen af forskellen mellem John og Robert Kennedy. John Kennedy var og blev liberal, mens Robert under indtryk af de voksende sociale spændinger og den utrolige fattigdom, han mødte i store dele af det amerikanske samfund, gradvis radikaliseredes uden dog at ville anfægte sit udgangspunkt. Han blev et splittet menneske: »He wanted to be President, he believed in constitutional democracy, he abhorred violence, he could not have been a revolutionary. Still, something more than conventional politics was required. The process was plainly not working. It was not stopping the escalation of the war. It was not giving the poor a fair break or the minorities an equal opportunity. It was not dealing with rural squalor or urban decay. It appeared to be good only at keeping power arrangements as they were.« Det var en lang vej fra Hyannis Port, men det er også et tema, der næppe lader sig forfølge; dertil fik Robert Kennedy for lidt tid.

Mordet den 5. juni 1968 er ikke med i bogen, hverken tekst- eller billedmæssigt; morderens navn nævnes end ikke. En sådan afgrænsning er ikke tilfredsstillende, men den er fuldt forståelig ikke mindst i forhold til Kennedy-familien. Skulle nogen være i tvivl om hvorvidt det er rimeligt at skrive en bog på 1066 sider om en Kennedy, der ikke blev præsident, men blot var justitsminister i lidt over tre år, og senator i knap tre og et halvt, skal enhver tvivl bortmanes: Det er det ubetinget.

Carsten Staur

Doris Kearns: Lyndon Johnson and the American Dream. New York, Harper & Row, 1976. 432 s.

I foråret 1967 blev Doris Kearns fra Harvard University – på daværende tidspunkt mest kendt for en artikel i *New Republic*: »How to remove LBJ in 1968« – som led i sin akademiske videreuddannelse tilknyttet Lyndon B. Johnsons stab i Det hvide Hus. Det blev indledningen til et venskab, til mange og lange samtaler frem til Johnsons død i januar 1973 og til denne biografi.

Bogen bygger først og fremmest på de ordrette stenografiske noter, Kearns tog under samtalerne, der ofte formede sig som monologer fra Johnsons side. Materialet er ganske enestående – og problematisk, hvad forfatteren også diskuterer. For hvad var virkelighed og hvad var fantasi i munden på en mand som, eufemisk udtrykt, altid havde haft »a peculiar relationship with words?« Doris Kearns fremhæver, at hvad en mand som Johnson foretrak at huske »may be even more important to understand than what really happened«. Det løser ikke problemet, og man føler sig undertiden i mindre grad end Doris Kearns overbevist om Johnsons troværdighed. Han har manipuleret til det sidste.

Det mest spændende er så afgjort forsøget på at tegne et portræt af Johnson ved hjælp